

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

**Oddíl E – učební osnovy**  
**VIII.1.B**



# **KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY**

## VIII.1.B – Kořeny evropské kultury

### Charakteristika předmětu: KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY ve vyšším stupni osmiletého studia

---

#### Obsah předmětu

Vzdělávací obsah předmětu vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a společnost Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia. Využívá spolupráce s ostatními předměty, především literaturou, dějepisem, zeměpisem, základy společenských věd i estetickými obory.

Vybavuje studenta znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života v demokratické společnosti, pomáhá mu orientovat se v současném kulturním světě.

V kořenech evropské kultury jsou různými formami realizována všechna průřezová témata. Osobnostní a sociální výchova prostupuje téměř všemi činnostmi v seminární výuce, výstupy ostatních jsou uvedeny v poznámkách učebních osnov.

---

#### Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
kvinta	(1)	X
sexta	X	X
septima	X	X
oktáva	X	X

---

#### Organizace výuky

Kořeny evropské kultury jsou zařazeny do učebního plánu kvinty jako volitelný předmět. Je veden seminární formou, vyučován v učebně vybavené audiovizuální technikou a připojením k internetu. K výuce předmětu je využíván školní učební text Kořeny evropské kultury a stejnojmenný soubor interaktivních pomůcek. Součástí předmětu je plnění dlouhodobějších tvůrčích a výzkumných úkolů s různými výstupy (referát, prezentace, obrazový dokument, didaktická pomůcka atp.).

---

#### Výchovné a vzdělávací strategie

Vzdělávání v předmětu kořeny evropské kultury prohlubuje znalosti z nižšího stupně gymnázia a přispívá k utváření a rozvoji klíčových kompetencí studentů nejen tím, že získávají historické povědomí o základech vlastní kultury a civilizace, orientují se v křesťanské etice, tradicích i umělecké symbolice, ale zároveň se učí zpracovávat a využívat historické zkušenosti v přítomnosti.

Předmět vede studenty k uvědomění si vlastní kulturní identity, probouzí v nich zájem o nejstarší dějiny lidstva, prostřednictvím antické a biblické mytologie je učí chápat myšlenkový vývoj lidí a jejich představ i názorů na svět, seznámením s křesťanstvím

## VIII.1.B – Kořeny evropské kultury

vysvětluje evropské kulturní základy. Student se učí řešit výzkumné úkoly, zvládá základy společenskovední analýzy a historické kritiky, učí se zásadám heuristiky i zpracování odborného textu.

### Kompetence k učení

- výuku koncipujeme tak, aby studenti co nejvíce nových informací získali vlastní aktivní badatelskou činností
- získané informace třídíme, porovnáváme, zobecňujeme, základní údaje dále zpracováváme formou diskuzních příspěvků, referátů i odborných textů
- vedeme studenty k tomu, aby své badatelské i tvůrčí aktivity dokázali zorganizovat, časově rozvrhnout, aby si dokázali stanovit dílčí cíle i pracovní postup
- pomocí komparace vedeme studenty k objektivizaci získaných informací, seznamujeme je s postupy vedoucími k posuzování věrohodnosti pramene
- v antické mytologii a biblické dějepřevě společně vyhledáváme symboly, které se dosud objevují v jazykové komunikaci (rčení, přirovnání...) nebo umění a díky pochopení historického základu se učíme jim porozumět
- při popisu i hodnocení historických jevů dbáme na užívání přesných označení a termínů tak, aby se staly součástí aktivní slovní zásoby studentů
- všechny dějinné poznatky porovnáváme se současností (Desatero a dnešní zákony a morálka, vztah rodičů a dětí v antice a současnosti...)
- společně hodnotíme každé studentské vystoupení i týmovou práci, student hodnotí sám sebe kriticky, ale bez sebepodceňování, ostatní při hodnocení dbají na vyzdvižení pozitiv
- různorodými, účelnými, přínosnými a komplexně zhodnocenými činnostmi prohlubujeme studentův zájem o historii i pozitivní přístup k učení

### Kompetence k řešení problémů

- shromážděné informace a postřehy hodnotíme, porovnáváme a třídíme podle potřeby zadaného úkolu a učíme studenty vytvářet různé varianty řešení, které dále vyhodnocujeme a vybíráme z nich ty nejefektivnější – základem postupu zůstává diskuze nad každým krokem
- při volbě variant řešení vycházíme z uplatňování různorodých myšlenkových operací, student smysluplně kombinuje heuristické, logické, empirické i tvůrčí postupy, ověřuje si výsledky své práce a porovnává je se známými skutečnostmi
- vedeme studenty k efektivním pracovním postupům vedoucím k vyřešení problému, učíme je problém segmentovat a analyzovat i volit efektivní způsob a možnosti jeho řešení
- shromážděné informace a postřehy hodnotíme, porovnáváme a třídíme podle potřeby zadaného úkolu a vytváříme různé varianty řešení, které dále vyhodnocujeme a vybíráme z nich ty nejefektivnější – základem postupu zůstává diskuze nad každým krokem
- při společných i individuálních činnostech vedeme studenty k tomu, aby uměli vysvětlit a zhodnotit každý svůj názor, aby o něm diskutovali a byli schopni při polemice věcně a správně argumentovat

## VIII.1.B – Kořeny evropské kultury

### Kompetence komunikativní

- využíváme při výuce všechny dostupné zdroje informací a komunikační prostředky a vedeme studenty k tomu, aby s nimi uměli efektivně a tvořivě pracovat i bez pedagogického vedení
- v průběhu každé činnosti usilujeme o to, aby student komentoval a vysvětloval svá stanoviska, na kladené otázky odpovídal souvisle, své myšlenky logicky řadil a argumentačně obhájil, aby jeho vyjadřování bylo srozumitelné, kultivované, s využitím bohaté, odborné slovní zásoby
- v průběhu diskuze dbáme na to, aby se studenti vzájemně poslouchali a reagovali na tvrzení ostatních
- při samostatných výzkumných úkolech i tvůrčích činnostech využíváme všech dostupných prostředků a forem komunikace k rozvoji komunikačních schopností studentů
- vedeme studenty k tomu, aby své komunikativní dovednosti efektivně využívali ke spolupráci s ostatními, aby byli ochotni se domluvit, naslouchat si a respektovat druhého

### Kompetence sociální a personální

- vedeme studenty k tomu, aby dokázali přizpůsobit svou práci v předmětu svým schopnostem a možnostem, požadavkům zadání i očekávání pracovních partnerů, aby si utvářeli realistický pohled na skutečnost
- prací ve skupině učíme studenty spolupráci, rozvíjíme jejich schopnost rozdělit si úkoly a efektivně si práci zorganizovat i zhodnotit vlastní přínos společné činnosti
- volíme složení pracovních týmů tak, aby se zde utvářela příjemná pracovní atmosféra, vedeme studenty k ohleduplnosti a úctě k druhým i sobě samému
- při společných aktivitách komentujeme přípravu výsledného produktu a diskutujeme se studenty o průběhu a výsledcích práce
- posilujeme studentovu sebedůvěru, odpovědnost za vlastní jednání i organizační schopnosti

### Kompetence občanské

- podporujeme studenta ve schopnosti stanovit si cíl výuky, inspirujeme jej historickými příklady pro řešení současných problémů
- na historických příkladech ukazujeme studentům, jak důležitý a nezbytný je respekt k druhému, snaha o pochopení jeho odlišností i uvědomění si vlastních specifik, a tím posilujeme studentovu toleranci, vstřícnost i otevřenost ve vztahu k druhým lidem
- díky dobré orientaci v minulosti umožňujeme studentovi důkladné a logicky podložené pochopení základních zákonných i společenských norem
- prohlubujeme studentovo pochopení kulturního a historického dědictví, jeho pozitivní vztah k uměleckým dílům a smysl pro kulturu a tvořivost
- křesťanskými tradicemi umocňujeme úctu studentů k národním tradicím

### Kompetence k podnikavosti

- při všech aktivitách v hodinách dodržujeme vymezená pravidla a plníme své povinnosti a závazky, vyučující vždy v součinnosti se studenty
  - prostřednictvím dějinného poznání vedeme studenty k ochraně kulturních a společenských hodnot
-

## VIII.1.B – Kořeny evropské kultury

### Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

<b>K V I N T A</b>		
<b>Učivo</b>	<b>Očekávané výstupy</b>	<b>Poznámky</b>
<b>Antická mytologie</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• postavy řecké i římské mytologie</li> <li>• antičtí heroové</li> <li>• významná mytologicko-epická díla antiky</li> <li>• odraz antické mytologie v umění, slovní zásobě, tradicích</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ <i>student se orientuje v antické mytologii, rozlišuje hlavní božstva podle atributů a patronace</i></li> <li>○ <i>na příkladu různých bohů vystihne náboženské představy člověka a jejich vliv na tehdejší společnost</i></li> <li>○ <i>analyzuje vliv antické mytologie na starořeckou i římskou společnost a politiku</i></li> <li>○ <i>chápe úzké sepětí antické mytologie s evropským výtvarným uměním, literaturou i jazykem (rčení, přirovnání)</i></li> <li>○ <i>zhodnotí odkaz antické mytologie pro dnešní svět a dokáže využít získané poznatky k charakteristice a pochopení díla s antickými motivy</i></li> </ul>	<p>Předmět využívá učivo a poznatky z krátkodobých aktivit a dílen: Světová náboženství, Kulturně historický kurz v Praze</p> <p>Celoročně realizována PT Osobnostní a sociální výchova (heuristika – řešení problému, zodpovědnost za výsledky vlastní práce a její prezentace, kooperace), Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (odlišné názory na svět a víru, náboženská tolerance, respekt ke kulturnímu dědictví), Multikulturní výchova, Mediální výchova (kritická práce s textem), Environmentální výchova (ochrana památek)</p> <p>Celoroční využití učiva literatury, dějepisu, společenskovedních a estetických oborů</p>
<b>Bible – Starý zákon</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• význam Bible pro křesťanství, judaismus i slám</li> <li>• vznik a vývoj Bible, její jazyk</li> <li>• členění Bible</li> <li>• Starý zákon</li> <li>• příběhy Starého zákona</li> <li>• kniha jako morální kodex</li> <li>• starověké dějiny hebrejského národa</li> <li>• starozákonní postavy a proroci</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ <i>student chápe význam Bible jako historického pramene</i></li> <li>○ <i>objasní vznik Starého zákona a jeho význam pro tehdejší civilizaci</i></li> <li>○ <i>na konkrétních příkladech připomene význam hebrejské a křesťanské starozákonní tradice pro dnešní svět</i></li> <li>○ <i>zná hlavní starozákonní příběhy a postihuje jejich symboliku</i></li> <li>○ <i>vnímá kulturní význam Bible a její aktuálnost v současném světě umění a etiky</i></li> <li>○ <i>na základě biblického studia chápe kořeny lidských vztahů, práv i empatii</i></li> <li>○ <i>diskuzí při zobecnění příběhů rozvíjí kooperaci i kompetici, učí se řešit problémy v mezilidských vztazích</i></li> <li>○ <i>analýzou Desatera rozvíjí své etické a právní vědomí</i></li> <li>○ <i>prostřednictvím sledování vztahů starozákonních postav chápe historické kořeny společenského řádu, norem, morálky</i></li> </ul>	<p>Celoroční využití učiva literatury, dějepisu, společenskovedních a estetických oborů</p>
<b>Judaismus</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• židovské zvyky a tradice</li> <li>• příběhy a legendy židovské Evropy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ <i>student na základě znalostí biblické dějepisy chápe historické kořeny i současné odlišnosti křesťanství a judaismu</i></li> <li>○ <i>rozpozná základní specifika židovské kultury, zhodnotí jejich vliv na osud židů v dějinách</i></li> <li>○ <i>zná základní zvyky a tradice židovského národa</i></li> </ul>	

## VIII.1.B – Kořeny evropské kultury

<p><b>Počátky křesťanství</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bible - Nový zákon</li> <li>• evangelia, život a skutky Ježíše Krista</li> <li>• Velikonoce</li> <li>• kořeny svátků, zvyky a tradice</li> <li>• šíření křesťanství</li> <li>• misijní činnost apoštolů</li> <li>• prvotní křesťanské komunity</li> <li>• křesťanství v římské říši, jeho legalizace</li> <li>• význam křesťanství ve středověku</li> <li>• rozštěpení křesťanské církve, reformace</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ <i>student vysvětlí okolnosti vzniku Nového zákona, zhodnotí osobnost Ježíše Krista, jeho význam pro tehdejší i dnešní společnost hlásící se k jeho tradici</i></li> <li>○ <i>objasní historickou podstatu Velikonoc, podstatu velikonočních zvyků a tradic, jejich význam pro dnešní společnost</i></li> <li>○ <i>vysvětlí vztah křesťanů k římskému státu a význam prvotní církevní organizace a misijní činnosti pro pozdější fungování křesťanských církví</i></li> <li>○ <i>na základě novozákonních příběhů chápe odlišnost křesťanství, ví, jakými cestami se toto náboženství rozšířilo, a chápe důvody jeho rychle rostoucí „popularity“ v Evropě i jeho zásadní vliv na utváření středověké a novověké Evropy i formování mezilidských vztahů</i></li> <li>○ <i>rozumí základním pojmům souvisejícím s dějinami křesťanství v kontextu historickém i současném (misie, christianizace, kanonizace, liturgie, pontifikát...)</i></li> </ul>	
<p><b>Křesťanská liturgie</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• základní liturgické obřady</li> <li>• liturgický rok</li> <li>• chrám a jeho členění, výzdoba</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ <i>student správně odlišuje pojmy náboženství, církev, křesťanství, katolicismus, protestanti atp.</i></li> <li>○ <i>na konkrétních existujících příkladech popíše chrám, funkci jeho jednotlivých částí, základní symboliku a význam církevních obřadů</i></li> <li>○ <i>uvědomuje si vliv křesťanství na dnešního člověka (morálka, společenské vazby, umění, komunikace) a vysvětlí křesťanské tradice „běžných“ společenských jevů</i></li> </ul>	<p>Téma lze doplnit odbornou exkurzí zaměřenou na chrámovou a klášterní architekturu, interiér chrámu a kláštera</p>
<p><b>Světcí</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kanonizace</li> <li>• atributy svatých</li> <li>• patroni Čech a Evropy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ <i>student vysvětlí význam světce a atributu</i></li> <li>○ <i>na konkrétních příkladech z Čech zhodnotí jejich význam pro národní dějiny a identitu</i></li> <li>○ <i>rozvíjí své povědomí o celoevropských tradicích seznámením se s patrony Evropy</i></li> </ul>	